

Marszałek Polski Józef Piłsudski

ITY MOŻESZ ZOSTAĆ MARSZAŁKIEM! O JÓZEFIE PIŁSUDSKIM W TEATRZE CIENI

Sławomir Kordaczuk



KATEGORIA WIEKOWA: 10-14 LAT

Mazowsze.

ADRESAT: uczniowie w wieku 10–14 lat.

CZAS ZAJĘĆ: 90 minut (30 + 60 minut).

SŁOWA KLUCZOWE: Józef Piłsudski, twórcy Polski niepodległej, historia Siedlec, Wojsko Polskie, 22 Pułk Piechoty.

WPROWADZENIE

Józef Piłsudski jako jeden z trzech marszałków Wojska Polskiego II RP (obok Edwarda Śmigłego-Rydza i Ferdynanda Focha, Francuza, naczelnego wodza Sił Sprzymierzonych w czasie I wojny światowej) był jednym z najbardziej zasłużonych twórców Polski niepodległej. Często z szacunku dla jego dokonań jest w literaturze tytułowany stopniem wojskowym pisany wielką literą – Marszałek. Zostało udokumentowanych sześć wizyt Józefa Piłsudskiego w Siedlcach: z czasów konspiracji, wojny oraz służby w Polsce niepodległej. Scenariusz umożliwia przeprowadzenie lekcji na temat działalności niepodległościowej Józefa Piłsudskiego i dziejów Siedlec z początków XX w., z wykorzystaniem formy teatralnej bez konieczności przygotowania aktorskiego uczestników przedstawienia.

CEL OGÓLNY

Poznanie wkładu Józefa Piłsudskiego w odzyskanie przez Polskę niepodległości i jego związków z Siedlcami w latach 1904–1932.

CELE SZCZEGÓLWE

Uczeń:

- poznaje biografię najsłynniejszego twórcy Polski niepodległej;
 - uzyskuje świadomość, że odzyskanie w 1918 r. niepodległości było wysiłkiem zbiorowym;
 - dowiaduje się, że niepodległość Polski nie była przesądzona z powodu wojny polsko-ukraińskiej w 1919 r. i polsko-bolszewickiej (radzieckiej) w 1920 r.;
 - rozwija zdolności teatralne;
 - rozwija talent plastyczny;
 - podejmuje wyzwania literackie;
 - dokonuje wyborów tematów w zależności od wiedzy i uzdolnień;
 - rywalizuje w grupie;
 - zyskuje motywację do podejmowania wysiłku.
-

METODY:

- opis,
- giełda pomysłów,
- dyskusja,
- zabawy inscenizacyjne,
- rozwiązywanie problemów w toku wykonywania pracy.

FORMY PRACY:

- indywidualna,
- grupowa.

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- białe płótno, np. prześcieradło;
- listwy lub sznurki do stworzenia ekranu z płótna;
- źródło światła, np. lampka nocna;
- laptop, rzutnik i ekran (lub biała ściana) do wyświetlenia zdjęć lub/i odbitki fotografii na papierze;
- wydruki cytatów do dialogów;
- nożyczki, kartony, patyczki do szaszłyków, klej do papieru lub drut miedziany do przygotowania rekwizytów;
- długopisy i kartki do zapisania scenariuszy, dialogów i podziału na role.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Wyjaśnienie tematu zajęć.
2. Opis teatru cieni.
- 3–4. Zdjęcia z zajęć w formie teatru cieni.
- 5–17. Ilustracje do scen teatru cieni.
18. Linki do oprawy dźwiękowej.

BIBLIOGRAFIA

- S. Kordaczuk, *Pejzaż Siedlec z „Jackiem” w tle*, Siedlce 2007, wyd. 2 popr. i uzup., s. 40–41.
- S. Kordaczuk, *Siedlecki fotograf Adolf Ganiewski (Gancwol) 1870–1942*, Siedlce 2009.
- S. Kordaczuk, *100 spotkań z historią. Dziewczyny tamtych dni*, Siedlce 2000, s. 39.
- S. Kordaczuk, *Wywiad przeprowadzony z Janiną Hozer*, Warszawa 5.10.1998 r., kasetą 189 (prywatne archiwum autora), zapis rozmowy s. 2.
- M. Krasuski, *Piłsudski w Siedlcach: wizyty w różnych okolicznościach*, „Tygodnik Siedlecki” 2014, nr 45, s. 14–15.
- T. Kryśka-Karski, S. Żurkowski, *Generałowie Polski niepodległej*, Warszawa 1991. *Księga chwały piechoty*, Warszawa 1937–1939.
- P.L. Maksymiuk, *Listy konfidenta Michała Wolgemuta i bojowca Erasta Chejły*, w: *Prace Archiwalno-Konserwatorskie na terenie województwa siedleckiego*, z. 7, t. 1, Siedlce 1991, s. 84–94.
- T. Zadrożny, *Kopiec w Zawadach. W rocznicę odzyskania niepodległości*, „Prestiż” 2016, nr 10 (50), s. 19.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

- <http://docplayer.pl/61050327-Jestem-wodzem-ktory-naklada-obowiazki-na-tych-ktorych-kocha-jozef-pilsudski.html> [dostęp: 22.02.2018].
- <http://www.muzeumpilsudski.pl/dzialalnosc/wystawy/75-rocznica-smierci-pilsudskiego/przemowienie-prezydenta-i-moscickiego> [dostęp: 21.02.2018].
- <https://opinie.wp.pl/piotr-zgorzelski-gdyby-nie-wincenty-witos-dlaczego-pilsudski-zostawil-polske-w-najtrudniejszych-chwilach-6155146999302273a> [dostęp: 20.02.2018].

[https://pl.wikisource.org/wiki/Rota_\(tekst_przysięgi\)](https://pl.wikisource.org/wiki/Rota_(tekst_przysięgi)) [dostęp: 24.02.2018].

https://pl.wikipedia.org/wiki/Teatr_cieni [dostęp: 19.02.2018].

https://www.zyciesiedleckie.pl/pl/546_ciekawostka/18055_o_wizytach_marszalka_w_siedlcach_zawsze_to_bylo_wielkie_wydarzenie.html [dostęp: 22.02.2018].

PRZEBIEG ZAJĘĆ

CZĘŚĆ WSTĘPNA (30 minut)

- Prowadzący (np. nauczyciel) wyjaśnia tematykę zajęć (**załącznik nr 1**) i sposób prezentacji tematu (**załącznik nr 2**).

Z ochotnikami ćwiczy pokazywanie na ekranie cieni, które powstają z kształtów wyciętych z kartonu, umieszczanych w różnych odległościach od źródła światła, co powoduje zmianę ich wielkości i kształtu na ekranie w zależności od kąta ustawienia (**załączniki nr 3 i 4**).

- „Aktorzy” przeprowadzają próby wykorzystania rekwizytów: nakryć głowy, wąsów charakterystycznych dla Józefa Piłsudskiego, szabli u boku itp.
- Następnie prowadzący prezentuje sceny do wyboru dla indywidualnych wykonawców lub zespołów – pokaz za pomocą rzutnika lub w formie zdjęć. Podpowiada, które sceny mogą być zagrane przez jedną osobę lub dwie osoby, a które – przez grupę.
- Prowadzący ustala kolejność prezentacji scen przez indywidualnych wykonawców lub zespoły (uczniowie sami dobierają się w grupy). Czuwa nad czasem, który jest potrzebny do zagrania poszczególnych scen. Ta sama scena może być powtórzona przez kilku wykonawców lub kilka zespołów. Każdy ma inne spojrzenie na problem, to gwarantuje przedstawienie zagad-

nień w różnych ujęciach, zależnych od inwencji artystów i pojawiania się nowych pomysłów także w trakcie realizacji projektu.

Uwaga: rzutnik do wyświetlania zdjęć powinien być ustawiony od strony widzów (w przeciwnym wypadku należy zdjęcia poddać obróbce komputerowej i uzyskać efekt odbicia lustrzanego), aktorzy występują po przeciwnej stronie ekranu.

CZĘŚĆ GŁÓWNA (60 minut)

Wykonawcy przygotowują rekwizyty i dialogi do wybranych scen. Po krótkich próbach przed ekranem, przystępują do ich realizacji.

Wskazówki:

- Przykładowe sceny dają możliwość samodzielnego ich rozwinięcia przez wykonawców lub wymyślenia w całości własnych dialogów i scen.
- Ważniejsza jest kreatywność uczniów w tworzeniu wypowiedzi dialogowych niż ich dokładna zgodność z literaturą historyczną.
- Wybór środków wyrazu powinien zależeć od uczniów, np. aktor gra swoją sylwetką lub/i zestawem sylwetek wyciętych z kartonu i naklejonych na patyczki do szaszłyków.

SCENA 1

Życiorys Marszałka

(dla jednej osoby lub dwóch osób)

Aktor wciela się w postać Józefa Piłsudskiego. Opowiada życiorys od urodzenia – cień sylwetki na ekranie powinien być mały, po dorosłość – wysoki wzrostem i bujne włosy. Służbę w wojsku może symbolizować przypięta szabla. Druga wersja przedstawienia zakłada, że „aktorem” jest sylwetka postaci wycięta z kartonu.

Ambitniejszemu wykonawcy prowadzący proponuje zagranie jednocześnie drugiej postaci – narratora. Może to być dialog (pytania i odpowiedzi) lub scena może przybrać formę monologu (pierwszy głos) i dopowiedzeń, wtrąceń (drugi głos). Na przykład:

– Nie wspomniał pan o rodzinie i swoim szlacheckim pochodzeniu. Miał pan także brata Bronisława, sławnego naukowca, zajmującego się m.in. kulturą Ajnów. Obaj byliście zesłańcami! (załącznik nr 5).

SCENA 2

Kłopotliwe pytania

(dla dwóch osób)

Jedna osoba wciela się w postać Józefa Piłsudskiego, opowiadającego o konspiracji, zesłaniu na Syberię, Legionach Polskich, uwięzieniu w Magdeburgu, objęciu funkcji Naczelnego Wodza, dowodzeniu na froncie wojny polsko-bolszewickiej (radzieckiej) itp. Druga postać, jako adwersarz, zarzuca Naczelnikowi błędne przewidywania co do pomocy ze strony Prus czy Austro-Węgier. Przekonuje, że nadzieje na pomoc Rosji były bardziej realne, czyli prezentuje stanowisko Romana Dmowskiego (według tej koncepcji Polska mogła wcześniej odzyskać niepodległość). Czyni wyrzuty dotyczące zrzeczenia się dowodzenia na rzecz Wincentego Witosa, gdy Wojsko Polskie cofało się pod naporem Armii

Czerwonej i niepodległość znów była zagrożona (załącznik nr 5).

Inna koncepcja tej sceny: dwie osoby wypowiadają się o Józefie Piłsudskim, jedna formułuje zarzuty, druga jest obrońcą Marszałka.

Przykładowy dialog do rozwinięcia:

– Zrzekł się dowództwa w obliczu dużego zagrożenia.

– Miał wątpliwości. W takich sytuacjach nawet najwybitniejsi nie od razu potrafią podjąć właściwe decyzje. Poza tym, ze względu na dobro młodzieży, warto zostawić wzorce do naśladowania z pominięciem potknięć. Ważny jest również odbiór za granicą. Z każdym państwem kojarzą nam się pewne ikony. Polskie ikony znane za granicą to: Puszcza Białowieska, stadnina koni w Janowie Podlaskim, Święty Jan Paweł II i Lech Wałęsa.

SCENA 3

Pierwsza wizyta

(dla jednej osoby lub dwóch osób)

Opowieść o poszukiwaniach w lutym 1904 r. lokalu potrzebnego do zorganizowania tajnej drukarni pisma Polskiej Partii Socjalistycznej „Robotnik”. Rozmowa z lekarzem, właścicielem mieszkania, w którym Józef Piłsudski zamierzał uruchomić drukarnię. Dialog aktorów koncentruje się wokół działalności konspiracyjnej bohatera. Druga osoba może dopytywać o szczegóły wizyty w Siedlcach. Historycy mają wątpliwości, czy Piłsudski tutaj napisał odezwę, w której określił stanowisko swej partii wobec wojny rosyjsko-japońskiej. Aktor grający Józefa Piłsudskiego może przekonywać widzów, że fakty podane w literaturze przedmiotu są prawdą. Ponadto może wspomnieć o pobycie Piłsudskiego w Japonii i znaczeniu tej podróży dla planów konspiratora w odniesieniu do wizji Polski niepodległej (załącznik nr 5, nagranie pracującej maszyny drukarskiej).

SCENA 4 Konspirator

(dla jednej osoby lub dwóch osób)

Drugi udokumentowany pobyt Józefa Piłsudskiego w Siedlcach. Rozwinięcie tematu związanego z jego działalnością konspiracyjną i zesłaniem na Syberię. Rozmowa z lekarzem Stanisławem Wąsowskim, charakteryzującym się wyjątkową otyłością. Wplątamy anegdotę popularną wśród przedstawicieli starszego pokolenia siedlczan. Otóż, zwykle dorożkarze unikali świadczenia usług lekarzowi z powodu jego nadwagi. Nieliczni, którzy się zgodzali na odbycie kursu, gdy pasażer chciał wsiąść, musieli stawać na stopniu z przeciwnej strony dorożki, aby ta nie przewróciła się na wsiadającego. Anegdotę można zilustrować za pomocą rekwizytów wyciętych z kartonu i odgłosu bryczki jadącej po bruku.

SCENA 5 Wojna polsko-ukraińska (wykonanie grupowe)

Warto poszerzyć wiedzę uczniów na temat wojny polsko-ukraińskiej, która kojarzy się głównie z obroną Lwowa przez młodzież szkolną. Józef Piłsudski przejeżdżał przez Siedlce w drodze do Brześcia 26.03.1919 r. W tym czasie mógł siedlczanom zakomunikować, że 2 batalion 22 Pułku Piechoty na początku marca pod Przemyślem i następnie w rejonie Dołhomościsk oraz Dębowej Doliny odniósł zwycięstwa w walkach z Ukraińcami. Józef Piłsudski został powitany na dworcu kolejowym przez starostę siedleckiego Józefa Felicjana Helbicha, dyrektora Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego Franciszka Godlewskiego i mieszkańców Siedlec. Scenę warto rozpocząć odtworzeniem nagrania nadjeżdżającego pociągu i wyświetleniem zdjęć, na których wojskowi mają charakterystyczne dla 1919 r. trefle na naramiennikach (**załączniki nr 6 i 7**). Zdjęcia ułatwią skomponowanie sceny.

Na ekranie prowadzący pokazuje wiwatujący tłum z chorągiewkami, słysząc okrzyki, np. „Hurra!, Niech żyje!, Witamy Naczelnego Wodza!”. Postać grająca Naczelnika informuje wiwatujących, że 22 Pułk Piechoty z Siedlec czekają jeszcze walki z Ukraińcami.

Mowa tu o następujących starciach:

- pod Horodyszczem w walce na bagnety pułk zdobędzie okopy przeciwnika i rozbije oddziały wroga;
- pod Poczapińcami rozproszy kolumnę wroga i zdobędzie 4 działa i 18 karabinów maszynowych.

Scena kończy się nagraniem odjeżdżającego pociągu i życzeniami zwycięstwa wykrzykiwanymi przez wiwatujący tłum.

SCENA 6 Wojna polsko-bolszewicka (radziecka) (wykonanie grupowe)

Od 16 do 22.08.1920 r. Naczelnik Państwa koordynował w Siedlcach kontruderzenie Wojska Polskiego znad Wieprza, skierowane na tyły wojsk bolszewickich. Jedną noc spędził w budynku (obecny adres: pl. Tysiąclecia 12), na którego ścianie wmurowano później tablicę pamiątkową (**załącznik nr 8**). Piłsudski podziękował siedlczanom za sformowanie z ochotników 22 Pułku Piechoty, który szczególne sukcesy odniósł w walkach z wojskami bolszewickimi na przedmieściach Rzeczy 12.08.1920 r. Ten dzień stał się świętem pułkowym. Później, 5.09.1920 r. pułk walczył z konnicą Siemiona Budionnego w rejonie Hrubieszowa. Józef Piłsudski podkreślił znaczenie w tej wojnie młodych ochotników, w tym uczniów gimnazjów. Wśród nich byli uczniowie Państwowego Gimnazjum Męskiego im. Hetmana Stanisława Żółkiewskiego z Siedlec. Maturę zdawali w mundurach Wojska Polskiego i takie fotografie były wykonywane na pamiątkę tych wydarzeń (**załącznik nr 9**). Aktorzy odgrywają scenę siedzącego



Marszałek Józef Piłsudski witany na dworcu w Siedlcach, 26.03.1919 r.

za stołem Józefa Piłsudskiego, wydającego rozkazy operacyjne dowódcom oddziałów Wojska Polskiego, m.in. dowódcy 22 Pułku Piechoty Henrykowi Krok-Paszkowskiemu. Prowadzący odtwarza nagranie zgłębku bitewnego.

SCENA 7 Sztandary (wykonanie grupowe)

Za bohaterskie walki na froncie część oddziałów została odznaczona przez Naczelnika Państwa Orderami Wojennymi Virtuti Militari. Wyróżnione oddziały defilowały przed sztabem 4.12.1920 r. w Łazdunach koło Lidy. Jedno z odznaczeń podczas tej uroczystości zawisło na tymczasowej chorągwi 22 Pułku Piechoty (**załącznik nr 10**). Ten sam order Marszałek zawiesił na sztandarze 22 Pułku Piechoty w czasie przedostatniej wizyty w Siedlcach 3.11.1922 r. Uroczystość odbyła się na placu w pobliżu budynku poczty i kościoła pw. św. Stanisława Biskupa.

Inszenizację prowadzący ilustruje dźwiękami bijących dzwonów i maszerującego wojska. Zdjęcie (**załącznik nr 11**) pozwoli na stworzenie sceny: za stołem ze sztandarem stoi Marszałek, obok niego ksiądz biskup Henryk Przeździecki, z boku jest kompania wojska, a w tle widać cień

w kształcie charakterystycznej dla tego miejsca w Siedlcach dzwonnicy nadulicznej. Tego dnia żołnierze 22 Pułku Piechoty złożyli przysięgę na sztandar wręczony pułkowi przez Józefa Piłsudskiego.

Tekst przysięgi:

Przysięgam Panu Bogu Wszchemogącemu, w Trójcy Świętej Jedyńemu być wiernym Ojczyźnie mej, Rzeczypospolitej Polskiej, chorągwi wojskowych nigdy nie odstąpić, stać na straży Konstytucji i honoru żołnierza polskiego, prawu i Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej być uległym, rozkazy dowódców i przełożonych wiernie wykonywać, tajemnic wojskowych strzec, za sprawę Ojczyzny mej walczyć do ostatniego tchu w piersiach i w ogóle tak postępować, abym mógł żyć i umierać jak prawy żołnierz polski. Tak mi dopomóż Bóg i święta Syna Jego męka. Amen.

Ta scena powinna się zakończyć słowami Marszałka:

– Niech żyje 22 Pułk Piechoty, który zaliczam do najwcześniejszych oddziałów niepodległej Polski, rzucony został na mój rozkaz w poleskie błota, gdzie zastąpił jako specjalista do walk błotnych. Pełniąc obowiązki wojenne z honorem, walczył z najniebezpieczniejszym wrogiem, przeto poniósł zasługi, w uznaniu których uwieńczyłem chorągiew 22 Pułku Piechoty orderem Virtuti Militari.

SCENA 8

Rozmowa z cieniem (dla dwóch osób)

Narrator (uczenica lub uczeń): – Ostatni raz był Pan Marszałek w Siedlcach 10.06.1932 roku.

Józef Piłsudski (uczeń): – Tak. Przyjechałem z kondolencjami do wdowy po dowódcy 22 Pułku Piechoty, płk. Kazimierzu Hozerze (załącznik nr 12).

N.: – Czy pułkownik był aż tak zasłużony, że do Siedlec przybył już następnego dnia po wypadku Naczelnym Wódz i Naczelnik Państwa?

J.P.: – O zmianie moich planów, jakie miałem tego dnia, zdecydowały nie tylko względy służbowe, lecz także prywatne. Siedlecki pułk jako jeden z pierwszych oddziałów Wojska Polskiego poparł mnie czynnie w Warszawie w czasie wydarzenia zwanego dziś przez historyków zamachem majowym. Poza tym córka płk. Kazimierza Hozerza, Janina, uczyła się w warszawskim gimnazjum im. Wandy z Posseltów Szachtmajerowej razem z moimi córkami. Mieszkała w tym czasie z rodzicami w Warszawie. O udziale ojca w zamachu majowym niewiele wiedziała. Wiem, że w wywiadzie, którego udzieliła autorowi tego scenariusza, opowiedziała epizod nie tyle militarny, ile prywatny. „(...) zaraz go zamknęli. Dlatego, że opowiedział się oczywiście za Marszałkiem. Trzymał jakieś drzwi. Uderzono go po ręce rewolwerem i złamano mu palec. I ten palec trochę się krzywo zrósł. (...) dał sobie potem złamać ten palec i drugi raz go nastawiali!”

N.: – Pułkownik Hozer wkrótce po zamachu został mianowany przez Pana Marszałka dowódcą siedleckiego pułku.

J.P.: – Owszem, ale za zasługi wojskowe. Jego córka nie o wszystkim wiedziała. Przecież z dzieckiem nie rozmawia się o sprawach wojennych. Chyba, że o coś

zapyta, wtedy należy odpowiedzieć na pytania zaniepokojonego dziecka. Zresztą w tym czasie nagrodziłem wielu oficerów.

N.: – Tego dnia zapewne widział Pan poświęcony Panu Pomnik Niepodległości. Zresztą siedlczanie zbudowali monument przy ul. Piłsudskiego. Jakie to uczucie, widzieć swój pomnik, podobnie jak na grobek ze swoim nazwiskiem? (załącznik nr 13).

J.P.: – Bez przesady, nie porównujemy pomnika z nagrobkiem! To dwie różne sprawy! A uczucie na widok pomnika? Oczywiście byłem wzruszony. Przecież oprócz mnie takie odczucia miewał w Polsce tylko Święty Jan Paweł II. Może panu znany osobiście, mnie – tylko jako święty.

N.: – W czasie uroczystości odsłonięcia pomnika 11.11.1930 r. siedlczanie manifestowali bardzo licznie – docenili Pana wkład w odzyskanie przez Polskę niepodległości. Defilowały oba siedleckie pułki i inne oddziały wchodzące w skład 9 Dywizji Piechoty (załącznik nr 14).

J.P.: – No tak. 9 Dywizja Piechoty ze sztabem i częścią jednostek mieściła się w Siedlcach po I wojnie. Ale ja pamiętam jej walecznych żołnierzy z frontu. Tak kiedyś powiedziałem o żołnierzach, którzy służyli w tym mieście: „9 Dywizję Piechoty jako jedną z najpewniejszych trzymałem jeszcze dwa lata [po wojnie] na stopie wojennej na kresach. Jestem wodzem, który nakłada obowiązki na tych, których kocha, a to dowód, że was kocham. Wy, Podlasiacy, potraficie obowiązki na was włożone wykonywać, więc niech żyje ziemia podlaska, a z nią jej dziecko 22 Pułk Piechoty”.

N.: – Obecnie w internecie można odczytać np. tylko część tego cytatu. „Jestem

wodzem, który nakłada obowiązki na tych, których kocha". Spotkałem ten fragment jako motto „Testu wiedzy o Józefie Piłsudskim”, zorganizowanego przez Książnicę Beskidzką w Bielsku-Białej.

J.P.: – O, to daleko dotarły moje słowa podziwu dla pana rodaków. Szkoda, że z wypowiedzi usuwa się ich adresata. Z drugiej strony może to być budujące dla słuchaczy w innych miejscowościach, że zwracałem się z taką miłością do ich przodków. A swoją drogą w Bielsku-Białej chyba nie byłem. To daleko od Warszawy?

N.: – To miasto leży na południu Polski. Pomnik, o którym mówiliśmy został rozebrany przez przedstawicieli władzy ludowej w 1950 r. Potem, w 1990 r., odbudowano Pana pomnik w innym miejscu (**załącznik nr 15**). W Siedlcach, jest jeszcze jedna tablica poświęcona Panu.

J.P.: – Wiem, wiem! Za moich czasów, w ten sposób czciliśmy najczęściej pamięć powstańców styczniowych, o których wielokrotnie wspominałem w moich pismach.

N.: – Ta tablica jest wyjątkowo piękna. Wykonana z metalu o ładnym kolorze, z postacią Pana Marszałka jakby wyłaniającą się z płaszczyzny tablicy umieszczonej na ścianie dawnego Banku Polskiego, przy ul. Piłsudskiego 70 (**załącznik nr 16**).

J.P.: – Uczestnicy odstonięcia tej tablicy widzieli mnie tylko w formie rzeźby na niej. Ale ja pilnie śledziłem wszystkie wydarzenia organizowane w Siedlcach z okazji 150. rocznicy moich urodzin. Zwróciłem też uwagę na uroczystość „Urodziny Marszałka”, która odbyła się 5.12.2017 r. w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2, szkoda, że imienia Mikołaja Kopernika. Ale trudno. Patron zatrzymał Słońce, ja tylko nawet bolszewicką. Wróćmy do

tematu. W czasie uroczystości autor tego scenariusza przypomniał zebrany w formie prezentacji multimedialnej pod tytułem „Marszałek Polski Józef Piłsudski w Siedlcach i o Siedlcach” o wszystkich moich wizytach w tym mieście. To miłe z jego strony, że nie zapomniał także o trwającej wiele lat rewizycie.

N.: – No proszę, nie znam tego wątku. Wiem tylko, że autor scenariusza mieszka przy ulicy Pana imienia.

J.P.: – A widzi pan! (**załącznik nr 17**).

Po wojnie trzeba było przypominać światu, że Polska znowu jest na mapach świata. Uroczystości państwowe odbywały się na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie i wymagały godnej oprawy wojskowej. Wie pan, kogo wybraliśmy?

N.: – Nie, ale mam nadzieję, że to siedlenie zasłużyli na takie wyróżnienie.

J.P.: – Owszem. Widzi pan, że meldunek składa mi dowódca kompanii asystencyjnej właśnie z 22 Pułku Piechoty. Kompania tego pułku występowała ze sztandarem i orkiestrą podczas wizyt osobistości z wielu państw Europy. Także na dziedzińcu Zamku Królewskiego otrzymał buławę marszałkowską, z rąk prezydenta RP, prof. Ignacego Mościckiego, mój następcą, Edward Śmigły-Rydz.

N.: – Dziękuję w imieniu wszystkich mieszkańców Siedlec za to zaszczytne wyróżnienie, a zwłaszcza w imieniu młodego pokolenia uczniów siedleckich szkół, którzy w teatrze cieni przypomnieli o Panu i Pana zasługach dla idei odzyskania przez Polskę niepodległości. Panie Marszałku, serdecznie dziękujemy i chylimy przed Panem czoła!

J.P.: – Ja też dziękuję i na pożegnanie każdemu uczniowi buławę marszałkowską do plecaka wkładam!

Załącznik nr 1.

**Wyjaśnienie tematu zajęć**

Tytuł zajęć nawiązuje do słów Napoleona wypowiedzianych na użytek strategii wojskowej, mających podkreślić, że dobry żołnierz to taki, który dobrze maszeruje. Niesie ze sobą w plecaku wszystko, co jest mu potrzebne do walki i przeżycia z dala od magazynów, czyli uzbrojenie, amunicję, oporządzenie, koc i namiot. Ponadto armia napoleońska stwarzała warunki do awansu społecznego. Każdy żołnierz miał prawo awansować na wyższe stopnie, bez względu na urodzenie i stan majątkowy rodziny. Buława jest i była oznaką najwyższego stopnia w armii – marszałka. Dlatego powiedzenie o buławie marszałkowskiej w plecaku, to także symbol spełniania się marzeń, nie tylko w sferze wojskowej. Każdy ma szansę osiągnąć wyższe stopnie wojskowe i sukcesy, również w życiu cywilnym, i ma prawo po nie sięgać.

Załącznik nr 2.

**Opis teatru cieni**

Motto: *Cieniom królewskim przybył towarzysz wiecznego snu.*

(Przemówienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Ignacego Mościckiego nad trumną Józefa Piłsudskiego, 18.05.1935 r.).

Teatr cieni jest rodzajem teatru lalkowego, w którym widz śledzi na ekranie akcję dramatu. Występują nie osoby, lecz cienie rzucane na ekran przez aktorów, lalki, dekoracje lub rekwizyty. Powstał w Chinach w III wieku p.n.e. i największą popularność zdobył w krajach Dalekiego Wschodu. Nazwę teatru można powiązać z metaforą wypowiedzianą przez prezydenta RP podczas pogrzebu Józefa Piłsudskiego. Taka forma wyrazu artystycznego – cienie rzucane na ekran przez aktora lub rekwizyty (wycięte z kartonu sylwetki ludzi, zarysy budynków czy sprzętów nadających charakter pomieszczeniu) – daje wiele możliwości do wykazania się inwencją. Dzieci uczestniczące w przedstawieniu znakomicie sobie radzą bez przygotowania aktorskiego. Tworzą obrazy na ekranie za pomocą niespecjalistycznego źródła światła. Dodatkowy nastrój można wytworzyć także za pomocą latarki z telefonu komórkowego.

Załącznik nr 3.

**Zdjęcie z zajęć w formie teatru cieni**

Próba wyrażenia emocji przez aktorów. Pod sufitem należy umieścić rzutnik do prezentacji zdjęć. Fot. Sławomir Kordaczuk



Załącznik nr 4.



Zdjęcie z zajęć w formie teatru cieni

Zdjęcie teatru od strony aktorów, którzy na ekranie widzą to samo, co widzowie, tylko w odbiciu lustrzanym. Mogą w trakcie akcji kontrolować i modyfikować gesty. Fot. Sławomir Kordaczuk



Załącznik nr 5.



Ilustracja do scen teatru cieni

Portret Józefa Piłsudskiego.
Repr. Adolf Ganiewski (Gancwol).
Zbiory Muzeum Regionalnego
w Siedlcach, MRS/F/632 a



Załącznik nr 6.



Ilustracja do scen teatru cieni

Powitanie Józefa Piłsudskiego na dworcu kolejowym w Siedlcach 26.03.1919 r.

Fot. Adolf Ganiewski (Gancwol). Zbiory Muzeum Regionalnego w Siedlcach, MRS/F/630



Załącznik nr 7.



Ilustracja do scen teatru cieni

Powitanie Józefa Piłsudskiego na dworcu kolejowym w Siedlcach 26.03.1919 r.

Fot. Adolf Ganiewski (Gancwol). Zbiory Muzeum Regionalnego w Siedlcach, MRS/F/634



Załącznik nr 8.



Ilustracja do scen teatru cieni

Tablica pamiątkowa na budynku przy pl. Tysiąclecia w Siedlcach. Fot. Sławomir Kordaczuk



Załącznik nr 9.



Ilustracja do scen teatru cieni

Maturzyści z nauczycielami Państwowego Gimnazjum Męskiego im. Hetmana Stanisława Żółkiewskiego w Siedlcach. Część uczniów w mundurach Wojska Polskiego, jako ochotnicy na wojnę. Fot. Adolf Ganiewski (Gancwol). Zbiory Muzeum Regionalnego w Siedlcach, MRS/F/209



Załącznik nr 10.



Ilustracja do scen teatru cieni

Józef Piłsudski dekoruje tymczasową chorągiew 22 Pułku Piechoty Orderem Wojennym Virtuti Militari, Łazduny koło Lidy, 4.12.1920 r. Repr. Adolf Ganiewski (Gancwol).
Zbiory Muzeum Regionalnego w Siedlcach, MRS/F/684



Załącznik nr 11.



Ilustracja do scen teatru cieni

Uroczystość wręczenia sztandaru 22 Pułkowi Piechoty w Siedlcach 3.11.1922 r.
Fot. Adolf Ganiewski (Gancwol). Zbiory Muzeum Regionalnego w Siedlcach, MRS/F/633



Załącznik nr **12.**



Ilustracja do scen teatru cieni

Portret płk. Kazimierza Hozera z lat 1926–1932.
Fot. Adolf Ganiewski (Gancwol). Zbiory Muzeum Regionalnego w Siedlcach, MRS/F/35



Załącznik nr **13.**



Ilustracja do scen teatru cieni

Pomnik Niepodległości w Siedlcach poświęcony Józefowi Piłsudskiemu, 11.11.1930 r.
Fot. Adolf Ganiewski (Gancwol). Zbiory Muzeum Regionalnego w Siedlcach, MRS/F/877



Załącznik nr 14.



Ilustracja do scen teatru cieni

Uroczystość odsłonięcia pomnika Niepodległości w Siedlcach poświęconego Józefowi Piłsudskiemu, 11.11.1930 r.

Fot. Adolf Ganiewski (Gancwol). Zbiory Muzeum Regionalnego w Siedlcach, MRS/F/644



Załącznik nr 15.



Ilustracja do scen teatru cieni

Pomnik Niepodległości odbudowany w 1990 r. na Skwerze Niepodległości.

Fot. Sławomir Kordaczuk





Ilustracja do scen teatru cieni

Tablica pamiątkowa odsłonięta na ścianie budynku dawnego Banku Polskiego przy ul. Piłsudskiego 70 w Siedlcach 3.12.2017 r., w 150. rocznicę urodzin Józefa Piłsudskiego. Fot. Sławomir Kordaczuk



Załącznik nr 17.

**Ilustracja do scen teatru cieni**

Dowódca kompanii asystencyjnej 22 Pułku Piechoty składa meldunek Naczelnikowi Państwa Józefowi Piłsudskiemu na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie.
Repr. Adolf Ganiewski (Gancwol). Zbiory Muzeum Regionalnego w Siedlcach, MRS/F/686



Załącznik nr 18.

**Linki do oprawy dźwiękowej**

jadący pociąg	https://www.youtube.com/watch?v=LRa0kZVCY6E https://www.youtube.com/watch?v=MREqkT488wc
stukot kopyt końskich	https://www.youtube.com/watch?v=SFoD_RglkA0 https://www.youtube.com/watch?v=0vVhZ-ZnlUo
maszyna drukarska	https://www.youtube.com/watch?v=6krj9n-xxvs
dźwięk tłumy	https://www.youtube.com/watch?v=tyBoQOwLh9w https://www.youtube.com/watch?v=a5YjOut2KiQ https://www.youtube.com/watch?v=sgJoYOHG0wU
maszerujące wojsko z orkiestrą	https://www.youtube.com/watch?v=87jn9gIXygw
bicie dzwonów	https://www.youtube.com/watch?v=vZLxkuPvEr0 https://www.youtube.com/watch?v=TNEURMfCcZY
bitwa	https://www.youtube.com/watch?v=kgot3XXc9v4

[dostęp do ww. stron: 6.08.2018]